

Zuid-Afrika

Werkbezoek aids-ambassadeur

De Nederlandse aids-ambassadeur Paul Bekkers en NiZA-directeur Peter Hermes hebben begin juli een werkbezoek gebracht aan Kaapstad en Durban. Bestrijding van taboes en stigmatisering blijft hard nodig, constateerden beiden na afloop.

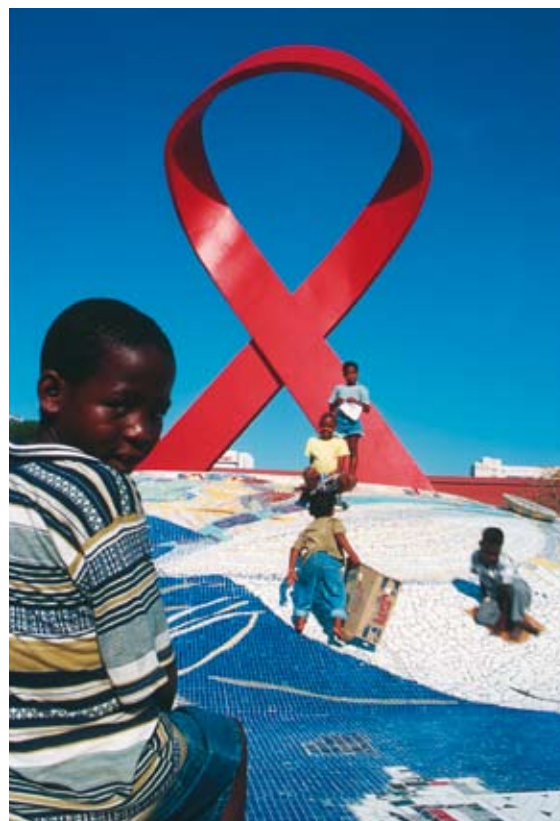
Door Ronald Kennedy

RAIN, SCCS, NACCW, IST, LAHL en PRA. Bij een buitenstaander gaat het soms duizelen van alle afkortingen die tijdens de reis over tafel rollen. Bekkers voegt er na een paar dagen vol promotievideo's, spreadsheets en powerpoint-presentaties nog een aan toe: KGW (*Keep up the good work*).

Dat goede werk komt tot leven wanneer we even later door de heuvels van KwaZulu-Natal rijden. We zijn op weg naar een gezin waar hiv/aids ongenadig heeft toegeslagen. In Umbumbulu ontmoeten we een oma met zes kleinkinderen. Sinds haar dochters zijn overleden verzorgt zij hun kroost. Een van hen klampt oma stevig vast. "De T4-telling (aantal witte bloedcellen, red.) van deze kleine was 36," zegt hulpverleenster Thandi. Bekkers schrikt. "Dat is wel heel erg laag." Dankzij Thandi werd het kind in het ziekenhuis behandeld met hiv-remmers en oogt het nu gezond.

Rouwverwerking

Thandi is een van de hulpverleners van het Isibindi-project. Tussen het wassen en strijken helpt ze met huiswerk en het aanvragen van overheidssteun. Isibindi heeft veertien opgeleide *child care workers* in dienst. Ieder van hen staat permanent twaalf gezinnen in de provincie KwaZulu-Natal bij. Voor zo'n 1000 rand per maand. "Succes zit hem soms in kleine dingen," zegt projectleider Zeni Thumbadoo. "Soms zingt de

Internationaal Aidsymbool in KwaZulu-Natal

child care worker tijdens de afwas bewust het lied dat tijdens de begrafenis van de moeder is gezongen. Daarop volgt een goed gesprek: rouwverwerking."

Hermes zegt na afloop dat NiZA en haar partners vooral moeten blijven strijden tegen taboes en stigmatisering rond de ziekte. "In Zuid-Afrika is er nog altijd veel onbegrip en geweld tegen vrouwen met hiv/aids. De overheid veroorzaakt bovendien vooral verwarring. De minister van gezondheid beweert dat een gezond dieet de ziekte kan bestrijden. Tijdens deze reis hebben we goede voorbeelden gezien van hiv/aids-beleid op de werkvloer. Dat is heel belangrijk. Maar dat werkt pas echt als de stigma's en taboes verdwijnen."

NiZA en hiv/aids

NiZA werkt hard aan de ontwikkeling van een hiv/aidsprogramma. Dat zal zich concentreren op de (rechts)positie van vrouwen met hiv/aids en op de invoering van hiv/aidsbeleid voor personeel van maatschappelijke organisaties. Door gebrek aan geld en tijd en door taboes over hiv/aids wordt bestaand beleid niet of nauwelijks ingevoerd in de praktijk. NiZA wil daarbij leren van positieve ervaringen in het Afrikaanse bedrijfsleven.

Inhoud

- 2 Africa on the Move
- 3 Lobbyen in Congo
- 4 Vijf vragen aan Rudolph Jansen
- 5 Geluiden uit het Zuiden

NiZA

Informatie

Nederlands instituut
voor Zuidelijk Afrika

Vrijdag 6 oktober Felix Meritis Amsterdam, 19.30 uur

Africa on the Move

Afrika is een **continent on the move** – volop in beweging. Daarom organiseert NiZA samen met Hivos een wervelende avond vol politiek, cultuur en literatuur uit zuidelijk Afrika. Met veel Afrikaanse gasten. Een absolute aanrader voor iedereen die meer wil weten over zuidelijk Afrika!

Kom genieten van de Zuid-Afrikaanse **one-womanshow** *My Bum Is Genetic. Deal With It*. In deze komische voorstelling vol rap poetry en lichaamskunst wordt een ode gebracht aan het achterwerk van de Afrikaanse vrouw!

Of ontmoet de **schrijfster Lieve Joris**. Zij reisde onlangs door de Democratische Republiek Congo en presenteert op 6 oktober haar nieuwste boek *Het uur van de rebellen*. (Zie ook het boekaanbod in deze *NiZA Informatie*). Mis deze première niet! En verder: een Afrika-debat met Nederlandse politici, de verkiezingen in Zambia, de gemuilkorfde media in Zimbabwe, hiv/aids en in het literair café de Zuid-Afrikaanse schrijver Lewis Nkosi.

Meer informatie op www.niza.nl

Donateursaanbod

Africa on the Move is **gratis** voor NiZA-donateurs (normale toegangsprijs is € 10,-). Meld u **vóór 1 oktober** aan bij Angèle Mann: angele.mann@niza.nl of 020-520 62 10

Napo Masheane in 'My Bum is Genetic. Deal With it' te zien op Africa on the Move.

Vrijwilligers gezocht

We zoeken enthousiaste vrijwilligers voor *Africa on the Move*. Zaalwachten, opbouwers, gastenbaliepersoneel: meld jullie aan! We zoeken ook begeleiders van onze Afrikaanse gasten. Ben je beschikbaar op de dagen vóór en ná 6 oktober, en spreek je Engels of Frans, dan zijn we op zoek naar jou! Meer informatie bij Annemiek Mion, 020-520 62 10, annemiek.mion@niza.nl

Jaarrekening 2005: Bestedingen opnieuw gegroeid

2005 was een goed jaar voor de financiële ontwikkeling van NiZA. Opnieuw zijn de bestedingen aan partners en projecten in zuidelijk Afrika gestegen. In 2005 werd hieraan bijna vijf miljoen euro uitgegeven. Dit is bijna een half miljoen meer dan in 2004. De totale uitgaven aan onze doelstellingen, steun aan democratiseringsprojecten in zuidelijk Afrika, beleidsbeïnvloeding en voorlichting in Nederland en Europa, kwamen uit op € 8.334.682,-. Verder heeft NiZA in 2005 een positief bedrijfsresultaat geboekt van € 60.346,-. Dit is ten goede gekomen van het eigen vermogen. NiZA's continuïteitsreserve is hierdoor gegroeid, zoals voorgenomen.

Naast de financiële steun van onze donateurs ontvangt NiZA inkomsten van

het ministerie voor Ontwikkeling Samenwerking en van instellingen zoals de Europese Unie en de Vereniging PSO. NiZA streeft er naar om de subsidies van

andere donoren dan het ministerie uit te breiden. Dit past in het nieuwe beleid voor de overheidsfinanciering van particuliere hulporganisaties. Het aantal subsidieaanvragen bij andere donoren neemt inmiddels gestaag toe.

In 2005 ontving NiZA 5% minder aan bijdragen van donateurs. NiZA gaat daarom investeren in andere fondswervingmethoden om nieuwe donateurs voor ons werk te interesseren.

De jaarrekening 2005 is goedgekeurd door accountantskantoor Dubois & Co en is gratis te bestellen bij NiZA. Dit geldt ook voor het publieksjaarverslag over NiZA's beleid, de activiteiten en de resultaten van het vorige jaar.

Overtuigen of omkopen?

Lobbytraining in Congo

In april organiseerde NiZA in de Democratische Republiek Congo (DRC) een workshop lobbyen voor vakbonden en media- en mensenrechtengroepen. Twee dagen vol discussie want hoe kun je via lobby iets veranderen in een land waar alles te koop is? NiZA-medewerker Kirsten Hund doet verslag.

Deelnemers van de workshop

Waarom een machthebber met argumenten proberen te overtuigen, als je zijn mening ook gewoon kunt kopen? Wat doe je als je medestanders omgekocht worden door het bedrijf waartegen je gezamenlijk aan het protesteren was? Wat als je bedreigd wordt om datgene waarvoor je staat?

Te koop

Vragen genoeg want de Congolese realiteit staat ver af van de theorieën en technieken over hoe maatschappelijke organisaties iets op lokaal en nationaal beleid kunnen veranderen. Zo is er nauwelijks een politieke agenda. Het parlement vergadert onregelmatig, en wat ministers wanneer doen, is onduidelijk. En bovendien, in dit land lijkt alles te koop. Dus met voldoende geld wil een politicus best het door jou voorgestelde wetsontwerp in stemming brengen. Daarvoor hoeft je hem echt niet met demonstraties en brieven van jouw goede zaak te overtuigen.

Etniciteit

De deelnemers aan de workshop discussieerden uitvoerig over het belang van het optreden vanuit een sterk netwerk. In de DRC speelt etniciteit een grote rol. Het lijkt slim om je 'stamgenoten' in de media, de politiek of het bedrijfsleven in te schakelen voor je zaak. Of werk je dan juist tribalisme, in het toch al zo verdeelde land, in de hand?

Heel veel vragen en discussie dus. Toch was iedereen het er na afloop over eens dat het mogelijk moet zijn om via lobby dingen te verbeteren. Door op te treden vanuit een sterk netwerk in binnen- en buitenland en door 'de goede zaak' overtuigend te onderbouwen met onderzoek en dit te verspreiden. Ze spraken ter plekke een lobbyplan af voor nieuwe wetgeving over de toegang tot informatie. Een plan *zonder* smeergeld.

Doodsbedreiging

Hoe gevaarlijk de verspreiding van informatie kan zijn, bleek direct na de workshop in Lubumbashi. Enkele Congolese organisaties die een rapport van Fatal Transactions over corruptie in de koperindustrie in de media brachten, ontvingen serieuze doodsbedreigingen. Zij moesten tijdelijk onderduiken of het land verlaten. Ook heeft een van de beschuldigde zakenmannen bedreigd NiZA, als een van de afzenders van het rapport, aan te klagen wegens smaad.

Grondstoffen zijn een precair onderwerp in Congo. Een kritisch rapport over de koperwinning leidde in april dit jaar nog tot doodsbedreigingen van NiZA-partners.

Vijf vragen aan...

Rudolph Jansen

Rudolph Jansen

Rudolph Jansen is directeur van Lawyers for Human Rights (LHR), een Zuid-Afrikaanse organisatie die gespecialiseerd is in het bepleiten van belangrijke mensenrechtzaken. Ook zet LHR zich in om de rechten van kwetsbare groepen in Zuid-Afrika af te dwingen. De organisatie is in 1979 begonnen als platform voor Zuid-Afrikaanse advocaten die zich inzetten tegen het apartheidssysteem. LHR had in die tijd al goed contact met de Anti Apartheids Beweging Nederland (AABN). LHR heeft nu zeven kantoren in het hele land.

1. Wat is uw achtergrond?

In mijn jonge jaren vocht ik als advocaat tegen de doodstraf en kwam op voor de miljoenen Zuid-Afrikanen die werden bedreigd werden met huisuitzettingen. Vanaf 1989 werk ik al bij LHR en sinds 2003 ben ik de directeur.

2. Wat is uw motivatie om voor LHR te werken?

Zoals andere mensenrechtenadvocaten ben ik gemotiveerd door de morele noodzaak van mijn werk. Ik ben er sterk van overtuigd dat de goede zaak zal overwinnen.

3. Wat was de grootste uitdaging dit jaar?

De laatste drie jaar onderging LHR een grote herstructurering. Vanaf eind jaren

negentig waren wij betrokken bij de oprichting van juridische adviescentra in heel Zuid-Afrika. Die zijn er voor de (pro-deo) verdediging van mensen die van een strafbaar feit worden beschuldigd. Deze centra, zo'n zestig in getal, opereren nu allemaal onder een door de staat gefinancierde *Legal Aid Board*. Er werken zo'n 600 advocaten. Inmiddels hebben we onze eigen werk meer kunnen toespitsen op gespecialiseerde procesvoering over mensenrechtzaken zoals vluchtelingen, gevangenen, kinderen, ouderen en hiv/aids. Hier laat de overheid veel steken vallen.

4. Wat betekent NiZA voor LHR?

Tijdens de apartheid waren wij afhankelijk

van buitenlandse subsidies. Een van onze belangrijkste bondgenoten was de AABN. Na de fusie is die speciale relatie met NiZA gebleven. Ook na de apartheid blijft *commitment* met mensenrechtenactivisten in zuidelijk Afrika nodig. Net als solidariteit met gelijkgezinde internationale organisaties. Onze relatie met NiZA is die van een echte partner.

5. Met wie zou u een goed gesprek willen hebben?

Ik praat graag over de praktische kant van mensenrechten, in plaats van theoretische discussies. Ik geloof dat het succes voor mensenrechtenwerk 'm zit in de focus op eenvoudige zaken. Die verbeteren het welzijn van mensen. Daarom zou ik graag eens praten met met down-to-earth-mensen zoals Nelson Mandela, of, als ze nog zouden leven, met Mahatma Gandhi of Martin Luther King.

Speciaal aanbod: Het uur van de rebellen

Het nieuwste boek van schrijfster **Lieve Joris** vertelt het verhaal van Assani, een Oost-Congolese rebel die vanwege zijn Tutsi-afkomst betrokken raakt bij wat wel de eerste Afrikaanse wereldoorlog wordt genoemd. Assani vecht aan de zijde van Kabila tegen dictator Mobutu, maar als Kabila zijn Rwandese Tutsi-bondgenoten naar huis stuurt, moet Assani op zijn beurt vluchten. Zij schetst zijn donkere uren, waarin hij achtervolgd wordt door de herinnering aan zijn vermoorde vrienden, waarin de tamtam van de oorlog roffelt en hij ten strijde moet trekken. *Het uur van de rebellen* gaat over haat en tribalisme, over een man – dader en slachtoffer tegelijk – die heen en weer wordt getrokken tussen trouw aan zijn volk en trouw aan zijn land. Het boek verschijnt 21 september.

Hoe krijgt u het boek in huis?

- Maak uw gift van minimaal € 25,- over met bijgaande acceptgirokaart (of via girotel of overschrijvingskaart) én
- Stuur de BoekBon op naar NiZA (Antwoordnummer 11800, 1000 RA, Amsterdam. Postzegel is niet nodig).

U ontvangt *Het uur van de rebellen* binnen enkele weken na ontvangst van uw gift. Dit aanbod is geldig zolang de voorraad strekt.

BoekBon

Ik steun NiZA met een gift van € _____ (minimaal € 25,-) en ontvang het boek *Het uur van de rebellen* cadeau.

Ik heb mijn gift op _____ (datum) overgemaakt op gironummer 26655.

Naam: _____ M V

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Bank- / Gironr.: _____

NiZA actueel

AFRIKA BOUWT! NU IN CONGO

> Documentaire Raising the Flag

Op vrijdagavond 15 september organiseert Baobab Connections samen met NiZA en Africa in the Picture een interactief publieksdebat in Bitterzoet te Amsterdam. Na de indringende documentaire 'Raising the Flag' over de verkiezingen in de Democratische Republiek Congo (DRC) een debat over de toekomst van het land. Met documentairemaker Petna Ndaliko Katondolo en een live-verbinding met de DRC! Tijd: 20.00 uur (o.v.b.). Voertaal: Engels. Toegang € 5,-; Bitterzoet, Spuistraat 2, Amsterdam, tel.: (020) 521 30 01, www.bitterzoet.nl
Let op: 'Raising the Flag' draait ook tijdens Africa in the Picture (7 t/m 16 september) www.africainthepicture.nl

> Webcolumns Henk Weltevreden

Henk Weltevreden, schrijver van *Congo Blues*, was tijdens de verkiezingen in het oosten van Congo. Voor NiZA beschreef hij zijn belevenissen in levendige webcolumns. Met zijn persoonlijke stijl brengt hij de dagelijkse dilemma's van Congo-lezen tot leven. Een must om te lezen! www.afrikabouwt.nl/actueel

> Fotoreportage Sven Torfinn

Zilveren Camera-winnaar Sven Torfinn maakte samen met Afrika-correspondent Kees Broere voor NiZA een prachtige fotoreportage over machtsstructuren in de DRC. www.afrikabouwt.nl/actueel

Mandela's Ego

In het najaarsnummer van *Zuidelijk Afrika Magazine* spreekt Lewis Nkosi vrijmoedig over zijn nieuwste boek *Mandela's Ego*. Daarin vormt de Zuid-Afrikaanse geschiedenis het decor van het verhaal van Dumisa, van zijn verzet, een mislukte liefde en de totale aanbidding van De Leider. Ook: een voorpublicatie uit Lieve Joris' nieuwste roman over Congo, *Het uur van de Rebellen* en een portret van Afrika's oudste zangeres, de Tanzaniaanse Bi Kidude (90). En: *Schemerseks* of: waarom de strijd tegen aids mislukt zolang Afrikaanse machthebbers het bestaan van homo's en prostituees

ontkennen. Proefnummer of abonnement? Ga naar www.niza.nl/magazine

Afro Vibes Festival

Voor de 6e keer organiseert het Afro Vibes Festival een spetterende week vol dans en theater uit Zuid-Afrika. Kom genieten van de top van het hedendaagse Zuid-Afrikaanse toneel, muziektheater, dans, fotografie en beeldende kunst. Artistiek leider is de danser en choreograaf Gregory Maqoma, die in maart nog met het London Sinfonietta optrad in het Concertgebouw van Amsterdam. 26 sept. t/m 1 okt. In diverse theaters in Amsterdam en Den Haag. www.afrovibes.nl

Geluiden uit het Zuiden

NiZA-beurs voor senior journalisten

Samen met de Mastersopleiding Journalistiek van de Zuid-Afrikaanse Rhodes Universiteit heeft NiZA een beurzenprogramma opgezet voor Afrikaanse journalisten of mediadeskundigen die hun werk inhoudelijk willen verdiepen. De beurs dekt onder andere de kosten voor een periode onbetaald verlof en voor onderzoek. Het beurzenprogramma is een van de manieren waarop NiZA de kwaliteit van de journalistiek in zuidelijk Afrika stimuleert.

Protest illegale boskap

Het Evenaarswoud in de Democratische Republiek Congo wordt op grote schaal illegaal gekapt. Milieuorganisatie OCEAN

Houtkap in de DRC

voert al jaren actie tegen de bomenroof en de verrijking van een kleine elite. Ook trekken ze hard aan een nieuw flora- en faunawet en herziening van de illegaal

verkregen bosconcessies. Met een nieuwe fototentoonstelling hoopt OCEAN het parlement te overtuigen van het belang van het bos. Maar het verloopt moeilijk. Directeur René Ngongo: "Er is geen politieke wil. Maar we gaan door met aantonen dat de huidige exploitatie van het woud de armoede alleen maar vergroot."

NiZA-verkiezingswaarnemer Congo

In juli en augustus was NiZA-medewerker Jolien Schure verkiezingswaarnemer in de Democratische Republiek Congo. Zij was uitgenodigd door Congolese organisaties die een onafhankelijke waarnemingsmissie namens maatschappelijke groepen hadden georganiseerd. Op www.niza.nl leest u haar verslag.

Meer steun zonder meer te betalen!

Voordelig schenken

U kunt het werk van NiZA en haar partners voordelig steunen door uw gift bij de notaris vast te leggen. Met een periodieke schenking per notariële akte steunt u vijf jaar lang onze partners in zuidelijk Afrika. Dit is fiscaal erg aantrekkelijk voor u, want u mag uw bijdrage (minimaal € 100,- per jaar) direct opvoeren als aftrekpost zonder drempel (zoals bij een eenmalige gift). NiZA betaalt de kosten van de notaris.

Een voorbeeld: u schenkt € 50,- per jaar zonder notariële akte. Als u deze schenking verhoogt naar € 100,- en dit in een akte laat vastleggen, kunt u (afhankelijk van het voor u geldende tarief inkomstenbelasting) tot € 52,- per jaar terugkrijgen. **U schenkt NiZA dus meer zonder zelf meer te betalen!**

Makkelijk geregeld

Een periodieke schenking is eenvoudig te regelen. Met de onderstaande bon kunt u

informatie over periodiek schenken en een aanmeldingsformulier aanvragen. Wij zorgen ervoor dat onze notaris uw akte opmaakt.

Laat zuidelijk Afrika iets goeds na

U kunt het werk van NiZA ook steunen via uw nalatenschap. De notaris maakt uw wensen rechtsgeldig met een testament. Omdat NiZA een stichting met een 'algemeen maatschappelijk doel' is, betaalt NiZA geen schenkingsbelasting! Dit betekent dat NiZA het volledige bedrag in kan zetten voor zuidelijk Afrika!

Meer informatie

Wilt u meer informatie over schenken per notariële akte of het opnemen van een goed doel in uw testament? Neem dan contact op met Angèle Mann, telefoon (020) 520 62 10 of e-mail: angele.mann@niza.nl, of stuur onderstaande antwoordkaart op (postzegel niet nodig).

Auke K. van der Heide

"In 1998 en in 2005 was ik in Angola. Zeven jaar verschil. Na decennia van oorlog wordt het land langzaam wat leefbaarder. De gezondheidszorg functioneert op een laag niveau. Met kleine verbeteringen in deze sector zou al veel gezondheidswinst kunnen worden geboekt. De voorwaarde hiervoor is dat Angola een geordend land wordt. Maar de regering heeft kennelijk andere prioriteiten, maar welke...? Het stimuleren van een fatsoenlijk politiek systeem met controle op en transparantie van de financiën zal wonderen doen voor het onderwijs en de gezondheidszorg. NiZA helpt hier aan mee!"

Auke K. van der Heide

Antwoordkaart

[2006-3]

Ja, ik wil NiZA graag steunen!

Voorl.: _____ Achternaam: _____ M V

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

E-mailadres: _____

Geboortedatum: _____

Hierbij machtig ik NiZA om tot wederopzegging € _____ per jaar* van mijn rekening af te schrijven. (* Jaardonatie is minimaal € 10,-)

Bank- / Gironummer: _____

Datum: _____

Handtekening: _____

Graag ontvang ik informatie over:

- Een schenking per notariële akte
- Het opnemen van een goed doel in mijn testament

Stuur deze kaart in een envelop naar: Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika, Antwoordnummer 11800, 1000 RA Amsterdam. Postzegel graag, maar hoeft niet.

Colofon

NiZA Informatie verschijnt onder verantwoordelijkheid van NiZA. (september 2006, nr. 3)

Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika

Postbus 10707

1001 ES Amsterdam

Telefoon: (020) 520 62 10

Fax: (020) 520 62 49

E-mail: niza@niza.nl

Internet: www.niza.nl

Donaties: giro 26655

Redactie: Berendien Bos, Angèle Mann

Ontwerp: Frank Langedijk BNO, Almere

Druk: Drukkerij Raddraaier, Amsterdam

